

KASVUN JA KEHITTÄMISEN RAHOITUSOHJELMAT**Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma**

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027- ohjelma sisältää Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR+) sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF).

Ohjelmassa on yhteensä seitsemän toimintalinjaa

- **Innovatiivinen Suomi (EAKR):** Tavoitteena on edistää alueiden ja yritysten elinkeino- ja työelämälähtöisiä tutkimus- ja innovointivalmiuksia ja uusien teknologioiden käyttöönottoa. Rahoituksella vauhditetaan pk-yritysten kasvua ja kilpailukykyä. Lisäksi tavoitteena on hyödyntää digitalisaatiota kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi.
- **Hiilineutraali Suomi (EAKR):** Tavoitteena on edistää energiatehokkuutta ja kiertotaloutta, sekä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Rahoitusta kohdennetaan myös toimiin, joilla varaudutaan ilmastonmuutokseen.
- **Saavutettavampi Suomi (EAKR):** Tavoitteena on tukea pk-yritystoimintaa Itä- ja Pohjois-Suomessa kehittämällä paikallista tieliikenneinfrastruktuuria harvaan asuttujen alueiden erillisrahoituksella.
- **Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi (ESR+):** Tavoitteena on tukea työllisyyttä, osaamista, työelämän kehittämistä, jatkuvaa oppimista ja joustavia koulutuspolkuja.
- **Sosiaalisten innovaatioiden Suomi (ESR+):** Tavoitteena on tukea lastensuojelun asiakkaana olevien sekä erityisesti kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten elämäntilannetta ja pärjäämistä.
- **Aineellista puutetta torjuva Suomi (ESR+):** Tavoitteena on auttaa heikommassa asemassa olevia tarjoamalla tukea elintarvikkeiden ja perushyödykkeiden hankintaan. Samanaikaisesti pyritään tarjoamaan muita palveluja, joilla avunsaajien tilannetta parannetaan.
- **Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF):** Tavoitteena on tukea investointeja sellaisilla aloilla kuin digitaaliset yhteydet, puhtaat energiateknologiat, päästöjen vähentäminen, teollisuuslaitosten elvyttäminen, työntekijöiden uudelleenkoulutus ja tekninen apu.

EAKR-rahoitusta kohdennetaan pk-yritysten yritystukiin sekä julkisten toimijoiden elinkeinoelämää edistäviin innovaatiohankkeisiin, digitalisaatioon, ilmastotoimiin, kuten uusiutuvan energian edistämiseen, energiatehokkuuteen, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja kiertotalouteen. ESR+ -rahoituksella tuetaan työllisyyttä, osaamista, työelämän kehittämistä, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Keski-Pohjanmaan alueen rahoitus vuosille 2021–2027 (EU + valtio) on rahastoittain seuraava. Rahoittajina toimivat Keski-Pohjanmaan liitto ja Keski-Suomen ELY-keskus.

EAKR + valtio 31 288 000 €
ESR + valtio 14 842 000 €
JTF + valtio 19 546 000 €

EAKR-hankkeet Keski-Pohjanmaan liitto ja Keski-Suomen ELY

EAKR hanketoiminnan kautta rahoitettavan hanketoiminnan tavoitteena on TKI-intensiteetin kasvattaminen (ml. TKI- ja kasvurahoituksen kanavien vahvistaminen ja rahoitusneuvonta) ja elinkeinoelämä- ja yritysälähtöisen innovaatiotoiminnan edistäminen ilmasto- ja kestäväen kehityksen tavoitteet huomioivalla tavalla. Tärkeää on yhteisten tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rakenteiden, toimintamallien ja verkostojen vahvistaminen ja erityisesti TKI-toimijoiden ja mikro,- ja pk-yritysten välinen vahva ja tiivis yhteistyö mm. start-up-toiminnan kehittämiseksi ja edistämiseksi. Rahoitus kohdennetaan erityisesti Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelmassa 2021– 2025 määriteltyihin älykkään erikoistumisen mukaisiin hankkeisiin.

Tavoitteena on vauhdittaa maakunnan digitalisaatiokehitystä laaja-alaisesti yhteiskunnan eri sektoreilla sekä edistää digitalisaatioon liittyvien uusien liiketoimintamahdollisuuksien syntymistä. Keskeistä on digitalisaatioon liittyvän osaamisen ja korkean teknologian hyödyntämiseen keskittyvien taitojen lisääminen niin alueen elinkeinoelämässä kuin julkisella sektorilla. Syntyvien tuotteiden, innovaatioiden ja menetelmien soveltaminen käytäntöön sekä niiden testaaminen oikeissa olosuhteissa ovat hankkeissa painotettavia toimintoja. Tavoitteena on myös mm. palvelujen saavutettavuuden, etätyön ja monipaikkaisuuden edistäminen älykkäitä digitaalisia ratkaisuja kehittämällä.

Tavoitteena on edistää energiajärjestelmän muutosta, mikä tähtää kasvihuonekaasupäästöjen määrän nopeaan ja merkittävään vähenemiseen. Systeeminen muutos koskettaa mm. energiaintensiivistä teollisuutta, rakennuskantaa ja energiantuotantoa. TKI-toiminnassa tuetaan etenkin elinkeinoelämäverkottunutta kehittämistä sekä yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteiskehittämistä energiatehokkaiden ratkaisujen ja tuotteiden luomiseksi. Energiatehokkuudella on merkittävä vaikutus maakunnan yritysten kilpailukyvyen kasvattamiselle. Rahoitusta suunnataan etenkin uusien menetelmien, tuotteiden ja prosessien kehittämiseen sekä niiden testaamiseen, pilotointiin ja käyttöönottoon maakunnan yrityksissä.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisessa huomioidaan Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelman keskeisistä teemoista etenkin kilpailukyky ja osaaminen. Sopeutumisen yhteydessä lisätään maakunnan osaamista ja tietoa ilmastonmuutoksesta ja sovelletaan sitä maakunnan kilpailukyvyen säilyttämiseksi ja edistämiseksi myös muuttuvissa olosuhteissa. Erityisesti tuetaan maakunnan elinkeinojen sopeutumista ilmastonmuutokseen. Maakunnan ilmastonmuutokseen sopeutumista ja rahoituksen kohdentamista ohjaa etenkin Keski-Pohjanmaan ilmastotiekartta 2035. Tavoitteena on muutoksia ennakoivan ja riskejä ehkäisevän tiedon tuottaminen sekä sen soveltaminen maakunnan tilanteeseen. Lisäksi ilmastonmuutokseen varautumiseen kuuluu olennaisesti muuttuvien olosuhteiden tuottamien mahdollisuuksien kartoittaminen ja niiden potentiaalinen hyödyntäminen.

Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteutumista edistetään tukemalla yritysten kykyä hyödyntää tuotannon sivuvirtoja sekä teollisuus- ja yhdyskuntajätteiden jatkokäsittelyä. Hiilineutraali kiertotalous vähentää materiaalihävikkiä, päästöjä ja kuljetustarpeita sekä parantaa yritysten kilpailukykyä ja vastaa kuluttajien tarpeisiin. Erityistä painoarvoa annetaan luonnonvara-alan kiertotaloudelle ja luonnonvarojen kestäväälle käytölle. TKItoiminnassa painotetaan erityisesti korkean jalostusasteen biotaloutta sekä luonnonvara-alan kestävyttä. Rahoituksella tuetaan kiertotalouden ekosysteemien, osaamiskeskittymien ja verkostojen syntymistä ja kehittymistä maakunnassa. Rahoitettavilla hankkeilla edistetään muun muassa pk-yritysten kansainvälistymispotentiaalia omaavien kiertotalousliiketoimintakonseptien kehittämistä ja kaupallistamista. Kehitetään lisäksi kiertotalouden uusia tuote- ja palvelukonsepteja sekä teollisuuden sivutuotteiden jalostus- ja hyödyntämisastetta.

Alueellisen ja paikallisen saavutettavuuden kehittämisen tavoitteena on parantaa ja nykyaikaistaa pk-yritysten kilpailukyvyen kannalta tärkeitä maantieliikenteen- ja logistiikan yhteyksiä, eri liikkumis- ja kuljetusmuotojen yhteen liitettävyyttä, elinkeinoelämää ja pk-yritysten toimintaympäristöä kehittäviä tieliikenneväyliä ja -palveluita, kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä sekä liikenneturvallisuutta. Erityistä huomiota

kiinnitetään hankkeiden taloudelliseen, sosiaaliseen ja ekologiseen kestävyysnäkökulmasta. Tuettava toiminta on luonteensa vuoksi todettu DNSH-periaatteen (Do No Significant Harm) mukaiseksi.

EAKR + valtio hankerahoitus Keski-Pohjanmaalla**v. 2024 2 671 000 €****v. 2025 2 671 000 €****Yritystuet - Keski-Suomen ELY-keskus**

Keski-Suomen Elyn kautta haettavien alueen yritystukien tavoitteena on tukea mm. uusien teknologioiden ja digitaalisten työkalujen ja tuotteiden, palvelujen kehittämistä ja soveltamista sekä robotisaatiota. Tavoitteena on mahdollistaa mm. pk-yritysten toiminnassa uudet digitaaliset tuotteet, palvelut, liiketoimintamallit ja tukea siten pohjoisen alueen uuden liiketoiminnan kehittymisen mahdollisuuksia. Yritystuilla edistetään yritysten merkittävää kasvua, kilpailukykyä, uusiutumista sekä hiilineutraalisuutta. Rahoitusta suunnattaessa huomioidaan myös KeskiPohjanmaan maakuntastrategiassa tunnistetut painopisteet.

Kehitystoimia kohdistetaan yritystoiminnan kaikkiin elinkaaren vaiheisiin, erityishuomion ollessa uusien ja aloittavien innovaatiolähtöisten start up- yritysten hankkeissa. Alueen vahvojen toimialojen kasvua ja kansainvälistymistä tukevissa tuotekehitys- ja innovaatiohankkeissa edistetään erityisesti hankkeita, joilla on positiivinen vaikutus ns. vihreän talouden kehittämiseen.

Rahoituksen tulee edistää yritysten kasvua, uudistumista ja tuottavuuden nousua sekä uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämistä. Yritysten kansainvälistymisvalmiuksien edellytysten kehittämisessä hyödynnetään Team Finland- verkoston palveluita tuotteiden markkinoille saattamiseen. Investoinneissa tuetaan ensisijaisesti kansainvälistyvien pk-yritysten ja niiden toimintaa tukevien alihankintaverkostoyritysten investointeja. Investointien tulee pääsääntöisesti edistää vähähiilisen talouden kehittämistä sekä uuden tuotantoteknologian käyttöönottoa. Rahoitus kohdennetaan pääsääntöisesti vain pk-yritysten hankkeisiin toimintaa merkittävästi laajennettaessa.

Rahoituksen tulee edistää pk-yritysten energia- ja materiaalitehokkuutta, esimerkiksi toteuttamalla ja kehittämällä uusia energia- ja materiaalitehokkuutta parantavia toimintatapoja, teknologioita ja ratkaisuja. EAKR-ohjelmasta rahoitettavat hankkeet tukevat pk-yritysten hiilineutraalisuutta edistävien tuotteiden, materiaalien ja tuotantomenetelmien kehittämistä, pilotointia ja kaupallistamista. Erityistavoitteeseen sisältyy myös koneiden sähköistäminen, energia- ja materiaalitehokkuuden kehittäminen.

Tehtävän kehitystyön lisäksi alueen valmistavan teollisuuden investoinneissa on tarpeellista edistää modernin teknologian käyttöönottoa.

Pk-yritysten osalta rahoituksen tulee painottua kiertotalouteen ja korkean jalostusasteen biotalouteen liittyvään liiketoiminta- ja markkinaosaamiseen; uudet tuote- ja palvelukonseptit sekä niiden edellyttämät investoinnit. Biotalouspanostetaan esim. biopohjaisten tuotteiden kehittämiseen. Kehitystoiminnan painotus kohdistuu myös uusia innovatiivisia toimialoja edustaviin hankkeisiin, esimerkiksi alueen kierto- ja biotalousklusterin pk-yritysten kehittämishankkeisiin ja niihin liittyviin investointeihin.

EAKR + valtio yritystukirahoitus Keski-Pohjanmaalla**v. 2024 2 059 000 €****v. 2025 2 059 000 €****JTF - Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto**

JTF-rahoitus kohdennetaan Keski-Pohjanmaan oikeudenmukaisen siirtymäsuunnitelman mukaisiin toimiin. JTF-rahastolla tuetaan erityisesti talouden monipuolistamista, uusien työpaikkojen ja yritystoiminnan kehittämistä.

Rahoituksella on tarkoitus edistää kasvuhakuista ja uutta työllistävää liiketoimintaa, tukea uudistuvaa liiketoimintaa ja yritysten jatkuvuutta, sekä parantaa pk-yritysten kasvu-, kansainvälistymis-, markkinointi- tai innovointivalmiuksia tai -edellytyksiä ja tukea pk-yritysten tuotteiden, palveluiden tai tuotantomenetelmien kehittämistä ja kaupallistamista tai uuden teknologian käyttöönottoa. Rahoitettavien hankkeiden tulee vahvistaa kiertotalouteen ja korkean jalostusasteen biotalouteen liittyvää liiketoiminta- ja markkinaosaamista ja kehittää uusia tuote- ja palvelukonsepteja, hiilineutraaliin talouteen liittyvää liiketoiminta- ja markkinaosaamista tai kehittää uusia tuote- ja palvelukonsepteja. Sekä tukea ja edistää elinkeinoelämän tarpeista lähtevää TKI-toimintaa

Rahoitus kohdennetaan EAKR-rahoitusta vastaavalla tavalla pk-yritystukiin ja julkisten toimijoiden elinkeinoelämää edistäviin innovaatiohankkeisiin sekä ESR-rahoitusta vastaavalla tavalla osaamisen kehittämiseen. Rahaston taustalla on turpeen energiankäytön vähentämisestä syntyvien sosioekonomisten haittavaikutusten pienentäminen.

JTF + valtio

v. 2024 1 234 000 €

v. 2025 1 235 000 €

ESR+ Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi

Tavoitteena Keski-Pohjanmaalla on:

- 1) Erityisesti työvoimapulaan (mm yritysten rekrytointiongelmiiin liittyvät osaamisvaatimukset) ja työvoiman kohtaanto-ongelmaan liittyvät toimenpiteet erityisesti nuorille ja pitkäaikaistyöttömille.
- 2) Nuorisotyöttömyyden ja erityisesti työttömyyden pitkittymisen tunnistaminen (pitkäaikaistyöttömyyden juurisyyt) ja ehkäisy. Työelämälähtöiset menetelmät työelämän ulkopuolella oleville.
- 3) Maahanmuuttajien työllistäminen mm. eri ohjaus- ja rekrytointimenetelmiä kehittämällä ja pilotoimalla.
- 4) Palvelujen kehittäminen työelämälähtöisesti ja työelämävalmiuksia painottamalla ja viranomaisten tukiverkoston paremmalla hyödyntämisellä (ohjaustoiminta).

Rahoituksessa priorisoidaan hankkeita, joissa kehitetään jatkuvan oppimisen periaatteiden pohjalta koulutuskokonaisuuksia, oppimisympäristöjä ja koulutusrakenteita työelämän jatkuviin muutoksiin sopeutumisen helpottamiseksi. Toiseksi hankerahoituksessa painotetaan hankkeita, joissa kehitetään työelämän laatua ja työorganisaatioiden uudistumista sekä yritysten muutostyökykyä.

Rahoitetaan ensisijaisesti hankkeita, jotka edistävät kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden kiinnittymistä yhteiskuntaan, koulutukseen sekä työmarkkinoille. Näissä hankkeissa myös torjutaan huono-osaisuutta ja syrjäytymistä. Lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon toimijoiden sekä lastensuojelun yhteistyöverkoston palvelujen sisältöjen ja rakenteiden laadun, moninaisuuden sekä henkilöstön osaamisen kehittämiseen tähtäävät hankkeet. ESR+ hankerahoitusta voivat hakea julkisoikeudelliset yhteisöt, kunnat ja kuntien kehitysyhtiöt, yliopistot, koulutusorganisaatiot ja oppilaitokset, tutkimuslaitokset, yhdistykset, järjestöt ja muut yleishyödylliset yhteisöt.

Hankerahoituksessa voidaan ottaa huomioon myös muut ohjelman mukaiset hankkeet.

ESR+ ja valtio hankerahoitus Keski-Pohjanmaalla**v. 2024 2 766 000 €****v. 2025 2 059 000 €****Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO)**

Alueellista AIKO rahoitusta voivat hakea alueella toimivat julkisoikeudelliset yhteisöt, kunnat ja kuntien kehitysyhtiöt, yliopistot, koulutusorganisaatiot ja oppilaitokset, tutkimuslaitokset, yhdistykset, järjestöt ja muut yleishyödylliset yhteisöt.

Määrärahaa on edellisiltä vuosilta käytettävissä seuraavasti:

AO1 Alueellisiin innovaatioihin ja kokeiluihin tarkoitettu määräraha voidaan käyttää innovatiivisiin ja kokeileviin toimiin, joilla edistetään alueiden resilienssiä (muutosjoustavuus) muuttuvassa toimintaympäristössä, jota ovat viime aikoina haastaneet kansainväliset kriisit.

vuodelta 2022 241 000€

AO2 ( ) Jettava rahoitus on tarkoitettu tukemaan alueellista TKI[1]toimintaa ja täydentämään ELY-keskusten kautta jaettavaa alueellista TKI[1]rahoitusta.

vuosilta 2022 -2023 439 000 €**Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE)**

Valtion budjetissa vuodelle 2024 eikä budjettiriihessä ole esitetty määrärahaa Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemiselle (AKKE).

Kestävä kaupunkikehittäminen (<https://rakennerahastot.fi/pohjois-suomi/kokkola>) Kestävä kaupunkikehittämisen rahoituksella toteutetaan Kokkolan ekosysteemisopimuksen mukaisia teemoja, joita ovat akkukemia, kiertotalous ja teollisuuden älykkäät ratkaisut. Kestävää kaupunkikehittämistä ja ekosysteemisopimusten toteutusta tehdään kansallisesti Innovoivat kaupungit ja yhteisöt -kokonaisuudessa. Innokaupungit vahvistavat osaamistaan ja yhteistyöverkostoja vihreän siirtymän, digitaalisen teknologian ja hyvinvoinnin teemoissa. Kestävään kaupunkikehittämiseen kohdennetaan Uudistava ja osaava Suomi 2021–2027 Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman EAKR-rahoitusta. **Hankkeiden ensisijaisina toteuttajia ovat teemojen mukaista kehitystyötä tekevät TKI-organisaatiot.**

Valtakunnalliset teemat

Osa Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 ohjelman Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto+ (ESR+) rahoituksesta on sovittu käytettäväksi ns. valtakunnallisten teemojen toteuttamiseen. Valtakunnalliset teemat ovat ministeriöjohtoisesti valmisteltuja, strategisesti tärkeitä kehittämiskokonaisuuksia, joiden toteuttaminen tapahtuu kuitenkin ohjelmassa määritellyn toiminnan puitteissa.

Valtakunnallisiin teemoihin varataan EAKR:n kokonaisrahoituksesta enintään 6 % ja ESR+:sta enintään 20 %. Valtakunnallisten teemojen välittävänä toimieliminä toimivat rakennerahastotehtäviä hoitavat ELY-keskukset. EAKR:n valtakunnallisesta rahoituksesta puolet käytetään TEM:n ja OKM:n yhteistyössä valmistelemaan teemaan ”Innovaatio- ja osaamisverkostot”. Loppuosa EAKR-rahoituksesta käytetään ympäristöministeriön valmistelemiin teemoihin ”Energiatehokkuus ja kasvihuonepäästöjen vähentäminen”, ”Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen” ja ”Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta”.

Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2023–2027

Pohjanmaan ELY-keskuksen alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2023–2027 toimii alueellisena osana EU:n yhteistä CAP27-maatalouspolitiikkaa. Se ohjaa Euroopan unionin maaseuturahaston **tukien suuntaamista Pohjanmaan ELY-keskusalueella tulevalla rahoituskaudella kattaa kehittämishankkeiden rahoituksen, yritystuet sekä maatalouden rakennetuet**. Suunnitelma varmistaa sen, että ELY-alueen maaseutua kehitetään jatkossa keskittyen entistä enemmän luonnonvarojen kestävään käyttöön, maaseudun elinvoimaan sekä maaseutuelinkeinojen kannattavuuden ja kilpailukyvyn vahvistamiseen. Rahoituksessa painottuu entistä vahvemmin ympäristö- ja ilmastotoimet sekä huoltovarmuus.

Tavoitteena elinvoimainen, hyvinvoiva ja ekologisesti kestävä maaseutu

Pohjanmaan ELY-keskuksen alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma rakentuu neljän painopisteen varaan. Niistä kannattava maatalous tähtää siihen, että alueella on tulevaisuudessakin monipuolinen ja kilpailukykyinen maatalous, jota harjoitetaan ilmasto- ja vesistöystävällisin tuotantomenetelmin hyödyntäen uusinta teknologiaa ja digitalisaatiota.

Ympäristön suhteen tavoitteena on tuottaa puhdasta ja ilmastoviisasta ruokaa, rehua ja energiaa entistä kestävämmiin. Lisäksi suunnitelmassa edistetään bio- ja kiertotalousratkaisujen lisääntymistä maa- ja metsätaloudessa sekä maaseudulla.

Maaseudun elinkeinojen kilpailukykyä kehitetään rakentamalla aluetta, jonka maaseutu tarjoaa vetovoimaisen ja viihtyisän ympäristön yrittämiselle eri muodoissaan. Elinkeinorakenteen kulmakivinä toimivat maaseutuyritykset, jotka ovat innovatiivisia, uudistavat toimintansa, ottavat käyttöön uutta tekniikkaa ja hyödyntävät digitaalisuuden tuomia mahdollisuuksia kilpailukyvyn parantamiseksi sekä kotimarkkinoilla.

Suunnitelmassa on avainasemassa myös maaseudun elinvoima, veto- ja pitovoima. Tulevaisuudessa työn tekemisen muotojen monipuolistuessa arvovalinnoilla on entistä suurempi merkitys asuinpaikan valinnassa. Alueellisessa kehittämissuunnitelmassa tähdätään siihen, että maaseudulla voidaan tehdä töitä monipaikkaisesti ja osa-aikainen yrittäjyys lisääntyy.

Pohjanmaan ELY-keskuksen alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman läpileikkaavat teemat ovat digitalisaatio, bio- ja kiertotalous, energiatehokkuus, ilmasto, osaaminen, innovaatiot ja yhteistyö. Teemoja toteutetaan sekä yksittäisten maatalojen ja maaseudun yritysten investointihankkeissa että laajemmissa alueellisissa tai alueiden välisissä maaseudun kehittämishankkeissa. Teemat otetaan huomioon

rahoitettavien hankkeiden valinnassa ja niiden avulla pyritään edistämään uusien innovaatioiden ja ratkaisujen syntymistä.

Keski-Pohjanmaan alueen maaseudun kehittämisen rahoitus 2024–2025

- Hanke- ja yritystuet: v. 2024 2 200 000 M€ (arvio) v. 2025 ? (Vuoden 2025 rahoituksen osalta hallitusohjelman kirjauksen mukaan *Suomen CAP-suunnitelmaa muutetaan siten, että kansallista rahoitusosuutta vähennetään vuosina 2025–2027 yhteensä 137,5 milj. euroa*. Kun huomioidaan myös EU:n rahoitusosuus (43 %), puhutaan noin 241 milj. euron kokonaisuudesta. Em. momenttiin sisältyy ELY-keskusten yritys- ja kehittämishankerahoitus, Leader-rahoitus sekä CAP-suunnitelman tekninen apu.)
- Maatilojen investointi- ja aloitustuet: v. 2024 6 650 000 (arvio) v. 2025 6 650 000 (arvio)

Leader-ryhmät ovat laatineet oman alueensa kehittämisstrategian kaudelle 2023-2027 ja ne rahoittavat oman paikallisen kehittämisstrategiansa mukaisia kehittämishankkeita ja yritystukia. Leader-ryhmien rahoitus koostuu EU:n, valtion ja kuntien osuudesta. Lisäksi ryhmät kokoavat merkittävän määrän yksityistä rahoitusta ja vastikkeetonta työtä eli talkootyötä hankkeissa.

Leader-ohjelman kautta myönnettävä yritystuki on tarkoitettu maaseutualueella aloittavien tai toimivien yritysten toiminnan kehittämiseen, laajentamiseen ja investointeihin. Hanketukia voivat hakea julkis- ja yksityisoikeudelliset yhteisöt, kuten yhdistykset, järjestöt, oppilaitokset ja kunnat. Rahoitusta voi saada esimerkiksi koulutukseen ja tiedonvälitykseen, yleishyödyllisiin investointeihin, kylien kehittämiseen, elinkeinojen kehittämiseen sekä innovaatiohankkeisiin. Osaaminen, innovaatiot ja digitalisaatio ovat läpileikkaavia teemoja kaikissa toimissa. Rahoitettavien hankkeiden tulee vastata Leader-ryhmän kehittämisstrategian tavoitteita. Tuen hakijan tulee sijaita tukikelpoisella maaseutualueella.

Keski-Pohjanmaalla toimii kolme Leader-ryhmää. Pirityiset (Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli sekä Kokkolan kaupungin Kälviä, Lohtaja ja Ullava.) Aktion Österbotten (Kokkolan muut maaseutualueet) ja Rieska-Leader (Kannus).

Euroopan meri-, kalatalous ja vesiviljelyrahasto 2021–2027

(<https://valtioneuvosto.fi/delegate/file/102752>) Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta tuetaan kalatalouden elinkeinojen eli kalastuksen, vesiviljelyn, kalakaupan ja kalanjalostuksen kehittämistä ja investointeja. Lisäksi rahastosta rahoitetaan kalatalouden ympäristötoimia, kalastuksen valvontaan, tiedonkeruuseen ja meripolitiikkaan liittyviä viranomaistoimintoja sekä kalatalouden paikallista kehittämistä. Suomen ohjelmassa määritellään tarkemmin tuettavat toimenpiteet sekä rahoitussuunnitelma.

Ohjelmassa on neljä toimintalinjaa: 1. Kestävä kalastus ja vesiympäristön ennallistaminen ja suojele, 2. Kestävä vesiviljely sekä jalostus ja markkinat, 3. Kestävän sinisen talouden mahdollistaminen rannikko-, saari- ja sisämaa-alueilla sekä kalastus- ja vesiviljely-yhteisöjen kehittämisen edistäminen sekä 4. Meripolitiikka.

Helmi-elinympäristöohjelma 2021–2030 (<https://ym.fi/helmi>)

Helmi-elinympäristöohjelma 2021–2030 vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Samalla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Neuvonnasta vastaavat ympäristöministeriö ja ELY-keskukset. Avustusta voidaan myöntää kuntien, yhdistysten, säätiöiden ja vesiosuuskuntien luonnon monimuotoisuutta edistävälle hankkeille. Helmi-ohjelmasta rahoitettavat teemat ovat:

- Soiden suojelu ja ennallistaminen
- Lintuvesien ja kosteikkojen kunnostaminen
- Perinnebiotooppien hoito
- Metsäisten elinympäristöjen hoito
- Pienvesien ja rantaluonnon kunnostus

Business Finlandin rahoituspalvelut (<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/etusivu>)

Business Finland tarjoaa kansallista innovaatorahoitusta ja kansainvälistymispalveluita sekä edistää matkailua ja investointeja Suomeen. **Business Finland rahoittaa digitalisaatiota, terveyttä ja hyvinvointia, kuluttajaliiketoimintaa, biotaloutta ja cleantechiä sekä matkailua. Business Finlandin rahoitukset kohdistuvat erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille. Suuret yritykset ja tutkimusorganisaatiot voivat saada rahoitusta yhteisiin projekteihin pk-yritysten kanssa.**

Suomen kestävän kasvun ohjelma (Suomen kestävän kasvun ohjelma – vauhtia uudistuksiin ja investointeihin - Valtiovarainministeriö (vm.fi))

Kestävän kasvun ohjelma vauhdittaa kilpailukykyä, investointeja, osaamistason nostoa sekä tutkimusta, kehitystä ja innovaatioita. Se tukee hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä kasvusta. Ohjelman rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (Next Generation EU). **Rahoitusta voivat hakea muun muassa yritykset, kotitaloudet, kunnat ja hyvinvointialueet. Tarkemmat kohdejoukot ja hakukriteerit selviävät elpymissuunnitelmasta ja tarkentuvat hankehakujen käynnistyessä.**

Ohjelma rakentuu neljälle pilarille

1. Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa
2. Digitalisaation ja datatalouden avulla vahvistetaan tuottavuutta ja tuodaan palvelut kaikkien saataville
3. Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestävän kasvun vauhdittamiseksi
4. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen.

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma (<https://ym.fi/kuntien-ilmastoratkaisut-ohjelma-2018-2023>)

Ympäristöministeriön Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma vauhdittaa paikallista ja alueellista ilmastotyötä Suomessa. Tavoitteena on, että kuntien ja maakuntien kasvihuonekaasupäästöt vähenisivät vähintään kansallisen hiilineutraali Suomi 2035 -tavoitteen mukaisesti, mahdollisimman kustannustehokkaasti ja

hyväksyttävästi. **Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma tukee ja rahoittaa kuntien ja alueiden ilmastotyötä hankintojen ja valtionavustusten kautta. Suurin osa ohjelman rahoituksesta suunnataan suoraan kuntien ja alueiden omien ilmastohankkeiden avustamiseen.** Lähtökohtana hankkeissa on ottaa käyttöön parhaita ilmastokäytäntöjä ja kokeilla uusia. Kuntatasolla lähikuntia kannustetaan useamman kunnan ilmastoyhteistyöhön. Aluetasolla ilmastotyötä vauhditetaan erityisesti maakuntien liittojen ja ELYkeskusten kautta.

KIRAilmasto (vähähiilisen rakennetun ympäristön -ohjelma) (<https://kirahub.org/kirailmasto/>)

Ohjelman tavoitteena on vauhdittaa rakennetun ympäristön ilmastomuutosta torjuvien ja vähähiilisyyttä tukevien tuotteiden, teknologioiden, palveluiden ja toimintamallien kehitystä ja leviämistä, edistää elinkeinorakenteen uudistumista ja kasvattaa suomalaisyritysten kestäviin ratkaisuihin perustuvaa kilpailukykyä. Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma toteuttaa osaltaan Suomen kestävä kasvun ohjelmaa, joka on osa EU:n elpymisvälinettä (Recovery and Resilience Facility, RRF). Osa RRF -rahoituksesta on päätetty ohjata rakennetun ympäristön ilmastotyöhön ja teemaan liittyviä **avustushakua toteuttavat ympäristöministeriö (kunnat ja muut toimijat) ja Business Finland (yritykset).**

Hiilestä kiinni -ohjelma (<https://mmm.fi/maankayttosektorin-ilmastosuunnitelma>)

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnoima maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuus rahoittaa maatalouden vihreän siirtymän tutkimus- ja innovaatio-, kehittämis- ja tietohankkeita. Tavoitteena on vähentää maankäyttösektorin ilmastopäästöjä ja lisätä hiilinielua ja hiilen sidontaa. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuus toteuttaa Sanna Marinin hallitusohjelmaa ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma MISUa. **Rahoitusta voivat hakea eri toimijat riippuen rahoitushausta.**

Kestävä kaupunki -ohjelma (<https://kestavakaupunki.fi/etusivu>) Kestävä kaupunki -ohjelman tavoitteena on ratkaista kaupunkien kestävä kehityksen haasteita ja levittää hyviä käytäntöjä yhdessä kaupunkien ja kuntien kanssa. Kestävä kaupunki -ohjelma edistää kaupunkien ja kuntien kestävä kehitystä sekä käytännön kaupunkikehittämisen että strategisen johtamisen tasolla. Ohjelman pääteemat ovat vähähiilisyys, älykkyyys, terveellisyys ja sosiaalinen kestävyys. Uusia ratkaisuja etsitään näitä teemoja yhdistäviin ja niiden väliin jääviin haasteisiin. **Kestävä kaupunki -ohjelmaa koordinoi ympäristöministeriö ja ohjelma on suunnattu ensisijaisesti kuntien ja kaupunkien kehittämiseen.**

EU:n kansainväliset rahoitusohjelmat

Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmat eli Interreg-ohjelmat ovat osa EU:n alue- ja rakennepolitiikkaa, ja niitä osarahoitetaan Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR). Interreg-ohjelmilla tuetaan rajat ylittävää rajaseutujen kehittämistä, valtioiden välistä, laajempia alueita kattavaa yhteistyötä sekä koko EU:n kattavaa alueiden välistä yhteistyötä.

Ohjelmakaudella 2021–2027 Keski-Pohjanmaa kuuluu seuraavien Interreg-ohjelmien ohjelma-alueeseen: Interreg Aurora, Interreg Itämeren alue (Baltic Sea Region, BSR), Interreg Pohjoinen periferia ja arktinen (Northern Periphery and Arctic, NPA) sekä Interreg Europe. Muista Interreg-ohjelmista poiketen Interreg Europe on suunnattu suoraan aluekehityspolitiikasta vastaaville viranomaisille.

Interreg Aurora (<https://interregaurora.eu/>) Aurora-ohjelman neljä toimintalinjaa ovat älykäs ja kestävä kasvu; vihreä ja kestävä siirtymä; koulutus, kulttuuri ja kestävä matkailu; sekä yhteistyön hallinnoinnin

parantaminen. Ohjelma-alueeseen kuuluu alueita Pohjois-Suomesta, Pohjois-Ruotsista ja Pohjois-Norjasta sekä saamelaisalueet. Suomessa katetut maakunnat ovat Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa sekä uusimpina alueina Kainuu ja Pohjois-Karjala. Hankkeessa tulee olla mukana kumppaneita vähintään kahdesta maasta. EU-maista tulevat hankekumppanit voivat saada Interreg-rahoitusta korkeintaan 65 prosenttia hankkeen budjetista, minkä lisäksi suomalaisten kumppaneiden on mahdollista hakea kansallista vastinrahoitusta Lapin liitosta. Rahoitusta voivat hakea erityyppiset toimijat julkisista organisaatioista yrityksiin ja järjestöihin.

Interreg Itämeren alue (BSR) (<https://interreg-baltic.eu/>) Ohjelman neljä toimintalinjaa kaudella 2021–2027 ovat innovatiivinen yhteiskunta, vesiviisas yhteiskunta, hiilineutraali yhteiskunta sekä yhteistyön hallinnointi. Ohjelma-alueeseen kuuluu kahdeksan EU-maata Itämeren alueelta sekä Norja. Hanketyyppejä on neljä: tavalliset yhteistyö- ja kehittämishankkeet (core projects), pienet yhteistyö- ja kehittämishankkeet (small projects), projektialustat ja EU:n Itämeren alueen strategian hallinnoinnin tukeminen. Niin kutsutuissa tavallisissa ja pienissä hankkeissa vaatimuksena on vähintään kolme hankekumppania kolmesta eri ohjelmamaasta. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitus on korkeintaan 80 prosenttia, minkä lisäksi on mahdollista hakea kansallista vastinrahoitusta Uudenmaan liitosta. Myös tästä ohjelmasta rahoitusta voivat hakea julkisten toimijoiden lisäksi mm. yritykset ja järjestöt

Interreg Pohjoinen periferia ja arktinen (NPA) (<https://www.interreg-npa.eu/interreg-npa-2021-2027/>) NPA-ohjelman lähtökohtana on ohjelma-aluetta yhdistävät maantieteelliset erityispiirteet, harva asutus ja syrjäisyys EU:n talouskeskuksista, jotka muodostavat perusteen koko alueen yhteistyölle. Ohjelmaan osallistuu alueita Suomesta, Ruotsista, Irlannista ja Norjasta sekä kokonaisuudessaan Islanti, Färsaaret ja Grönlanti. Ohjelman toimintalinjat ovat innovaatiokapasiteetin vahvistaminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja resurssien riittävyyteen vastaaminen sekä yhteistyövalmiuksien parantaminen. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitus on enintään 65 prosenttia, minkä lisäksi suomalaiset tuensaajat voivat hakea kansallista vastinrahoitusta Lapin liitosta. Hankkeisiin voivat osallistua sekä julkiset että yksityiset toimijat.

EU-erillisohjelmiksi kutsutaan rahoitusohjelmia, joissa hankerahoitusta haetaan ja se myönnetään pääsääntöisesti Euroopan komissiosta tai sen alaisista virastoista. Avautuvat haut julkaistaan komission Funding & Tender Opportunities -portaalissa. Alla on listattu muutamia keskeisimpiä ohjelmia. Horisontti Eurooppa (https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/fundingopportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en)

Horisontti Eurooppa on EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma, jonka budjetti vuosille 2021–2027 on lähes 100 miljardia euroa. Ohjelma rakentuu neljästä pilarista: huipputason tiede; globaalit haasteet ja Euroopan teollisuuden kilpailukyky; innovatiivinen Eurooppa; sekä osallistumispohjan laajentaminen ja eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) vahvistaminen. Ohjelman kautta EU rahoittaa mm. tutkijoiden huippututkimusta, koulutusta ja kansainvälistä liikkuvuutta sekä yritysten tuotekehitystä, innovaatioiden skaalausta ja kansainvälistä kasvua.

Digitaalinen Eurooppa (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>) Ohjelman tarkoituksena on tukea digitaalisten valmiuksien kehittämiseen ja teknologian laajempaan käyttöön liittyviä toimia. Ohjelman viisi keskeistä teemaa ovat suurteholaskenta, tekoäly, kyberturvallisuus, edistyneet digitaaliset taidot sekä digitaalisten valmiuksien paras käyttö ja yhteen toimivuus.

Verkkojen Eurooppa (Connecting Europe Facility, CEF)

(https://cinea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility_en) CEF tarjoaa rahoitusta liikenne-, energia- ja tietoliikenneverkkojen kehittämishankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kohderyhmää ovat energia-, liikenne- ja tietoliikenneverkkojen omistajat ja kehittäjät. Hankkeilla edistetään esimerkiksi puhtaampia liikennemuotoja ja nopeampia laajakaistayhteyksiä sekä helpotetaan uusiutuvan energian käyttöönottoa. Hankkeiden valinnassa painotetaan eurooppalaista lisäarvoa tuovia hankkeita ja puuttuvien yhteyksien rakentamista.

LIFE (https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life_en) EU:n ympäristöön, luonnonsuojeluun ja ilmastotoimiin keskittyvä LIFE-ohjelma rahoittaa ympäristöön ja luonnon monimuotoisuuteen, kiertotalouteen, ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen, sekä puhtaaseen energiaan siirtymiseen liittyviä hankkeita. Kaudella 2021–2027 ohjelman budjetti on noin 5,4 miljardia euroa.

https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life_en

Luova Eurooppa (<https://culture.ec.europa.eu/creative-europe>) Ohjelmasta tuetaan hankkeita mm. musiikin, kulttuuriperinnön, esittävien taiteiden ja kirjallisuuden aloilla sekä audiovisuaalisella alalla. Ohjelma sisältää lisäksi liikkuvuusohjelman, joka tarjoaa kulttuurialan ammattilaisille, taiteilijoille ja luovan työn tekijöille mahdollisuuksia osallistua kansainvälisiin yhteistyöprojekteihin tai lähteä ulkomaille kehittämään ammatillista osaamistaan.